Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kuues koda)

17. mai 2017*

Apellatsioonkaebus — EAGF ja EAFRD — Euroopa Komisjoni rakendusotsus — Adressaadile teatavakstegemine — Otsuse lisa printimisversiooni hilisem parandamine — Otsuse avaldamine Euroopa Liidu Teatajas — Hagi esitamise tähtaeg — Kulgema hakkamise hetk — Hilinemine — Vastuvõetamatus

Kohtuasjas C-339/16 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 16. juunil 2016 esitatud apellatsioonkaebus,

Portugali Vabariik, esindajad: L. Inez Fernandes, M. Figueiredo ja J. Saraiva de Almeida ning P. Estêvão,

hageja,

teine menetlusosaline:

Euroopa Komisjon, esindajad: D. Triantafyllou ja M. França,

menetlusse astuja esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

koosseisus: koja president E. Regan, kohtunikud J.-C. Bonichot (ettekandja) ja A. Arabadjiev,

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

1 Portugali Vabariik palub oma apellatsioonkaebuses, et tühistataks Euroopa Liidu Üldkohtu 19. aprilli 2016. aasta määrus kohtuasjas Portugal *vs.* komisjon (T-556/15, ei avaldata, edaspidi „vaidlustatud kohtumäärus“, EU:T:2016:239), millega Üldkohus jättis vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata Portugali

* Kohtumenetluse keel: portugali.

hagi, milles viimane nõudis, et komisjoni 22. juuni 2015. aasta rakendusotsus (EL) 2015/1119, mille kohaselt Euroopa Liidu poolne rahastamine ei kata teatavaid kulusid, mida liikmesriigid on kandnud Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) raames (ELT 2015, L 182, lk 39) (edaspidi „vaidlusalune otsus“) tühistataks osas, milles selle otsuse kohaselt ei kaeta teatavaid kõnealuse liikmesriigi kulusid.

Vaidluse taust ja vaidlusalune otsus

2 Komisjon võttis 22. juunil 2015 vastu vaidlusaluse otsuse, millega ta muu hulgas kohaldas Portugali Vabariigi suhtes 137 miljoni euro suurust finantskorrektsiooni seoses meetmega „Muu otsetoetus – Pindalatoetused“ eelarveaastatel 2010–2012.

3 Vaidlusaluse otsuse artiklis 2 on muu hulgas ette nähtud:

„Käesolev otsus on adresseeritud järgmistele liikmesriikidele: […] Portugali Vabariik.“

4 23. juunil 2015 tehti vaidlusalune otsus numbri C(2015) 4076 all teatavaks Portugali Vabariigi alalisele esindusele Euroopa Liidu juures.

5 10. juulil 2015 avaldati vaidlusalune otsus Euroopa Liidu Teatajas.

6 20. juulil 2015 sai Portugali Vabariigi alaline esindus Euroopa Liidu juures teate, millele oli lisatud ingliskeelne märkus järgmises sõnastuses:

„Tehnilise vea tõttu võib 22. juunil 2015 vastu võetud ja 23. juunil 2015 teatavaks tehtud [vaidlusaluse otsuse] lisa printimisversiooniga esineda probleeme. Seetõttu saadame teile lisa, millest on kõik printimisversiooni probleemid kõrvaldatud.“

Hagi Üldkohtus ja vaidlustatud kohtumäärus

7 Portugali Vabariik esitas 23. septembril 2015 Üldkohtu kantseleisse saabunud hagiavaldusega nõude vaidlusalune otsus tühistada.

8 Üldkohtu kodukorra artikli 130 lõike 1 alusel esitas komisjon eraldi dokumendiga vastuvõetamatuse vastuväite, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 8. oktoobril 2015. Portugali Vabariik esitas 20. novembril 2015 omapoolsed seisukohad komisjoni esitatud vastuvõetamatuse vastuväite kohta.

9 Üldkohus küsis komisjonilt 4. veebruaril 2016 võetud menetlust korraldava meetme raames teavet printimisversiooni probleemide kohta, mida komisjon oma 20. juuli 2015. aasta teates käsitles. Komisjon vastas Üldkohtu küsimusele 17. veebruaril 2016, esitades taotletud teabe.

10 Üldkohus tuvastas edasikaevatud kohtumääruses, et Portugali Vabariigi hagi oli esitatud ilmselgelt pärast selleks ettenähtud tähtaja möödumist ning oli seega esitatud hilinenult.

11 Üldkohus otsustas selle kohta, et vaidlusaluse otsuse peale hagi esitamise tähtaeg oli hakanud kulgema alates otsuse Portugali Vabariigile teatavakstegemisest 23. juunil 2015. Vastavalt Üldkohtu kodukorrale oli hagi esitamise tähtaeg, sealhulgas seoses vahemaaga antav menetlustähtaja pikendus, möödunud 2. septembri 2015. aasta südaööl.

12 Sellest tulenevalt jättis Üldkohus Portugali hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata.

Poolte nõuded

13 Portugali Vabariik palub apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtul:

— tühistada edasikaevatud kohtumäärus osas, milles Üldkohus otsustas, et komisjoni esitatud vastuvõetamatuse vastuväide on põhjendatud;

— otsustada, et vaidlusaluse otsuse peale esitatud hagi oli kehtivalt esitatud ELTL artiklis 263 sätestatud tähtaja jooksul, ning

— mõista kõik kohtukulud välja komisjonilt.

14 Komisjon palub Euroopa Kohtul:

— tunnistada Portugali Vabariigi esitatud apellatsioonkaebus vastuvõetamatuks või teise võimalusena põhjendamatuks, ning

— mõista kohtukulud välja Portugali Vabariigilt.

Apellatsioonkaebus

15 Portugali Vabariik esitab apellatsioonkaebuse põhjendamiseks kolm väidet, mille kohaselt ELTL artikli 263 kuuenda lõigu kohaldamisel rikuti õigusnorme.

Vastuvõetavus

Poolte argumendid

16 Komisjon väidab, et apellatsioonkaebus on vastuvõetamatu, sest kõik Portugali Vabariigi esitatud väited on vastuvõetamatud, kuivõrd see liikmesriik tugineb edasikaevatud kohtuotsuse vaidlustamiseks üksnes nendele samadele argumentidele, mille ta juba esitas Üldkohus ega näita ära uusi asjaolusid ja põhjendusi, mille tõttu Üldkohus väidetavalt õigusnorme rikkus.

17 Lisaks on Portugali Vabariigi argument – milles on välja toodud, et kuna puudus vaieldamatu põhjus toimida teisiti, oleks Üldkohus pidanud eelistama ELTL artikli 263 tõlgendust, mis ei too kaasa hagi esitamise õiguse lõppemist – samuti vastuvõetamatu, sest selles taotletakse hinnangu andmist faktiküsimusele.

18 Portugali Vabariik vaidleb vastu komisjoni esitatud vastuvõetamatuse vastuväitele.

Euroopa Kohtu hinnang

19 Osas, milles komisjon seab kõnesoleva apellatsioonkaebuse vastuvõetavuse küsimuse alla põhjusel, et Portugali Vabariik taotleb juba Üldkohus esitatud väidete pelka uut läbivaatamist, olgu meenutatud, et Euroopa Kohtu kodukorra artikli 168 lõike 1 punktist d ja artikli 169 lõikest 2 tuleneb muu hulgas, et apellatsioonkaebuses tuleb täpselt ära näidata selle kohtuotsuse kritiseeritavad osad, mille tühistamist nõutakse, ning seda nõuet konkreetselt toetavad õiguslikud argumendid. Nendest sätetest tulenevatele põhjendamise nõuetele ei vasta apellatsioonkaebus, mis piirdub Üldkohtus esitatud väidete ja argumentide, sealhulgas otseselt selle kohtu poolt tagasi lükatud asjaoludel põhinevate väidete ja argumentide kordamisega või sõnasõnalise ülevõtmisega (kohtuotsus, 19.1.2017, komisjon *vs.* Total ja Elf Aquitaine, C-351/15 P, EU:C:2017:27, punkt 30 ning seal viidatud kohtupraktika).

20 Samas, kui apellant vaidlustab liidu õiguse tõlgendamise või kohaldamise Üldkohtu poolt, võivad esimeses kohtuastmes käsitletud õiguslikud küsimused siiski apellatsioonimenetluses uuesti arutusele tulla. Kui apellant ei saaks oma apellatsioonkaebust Üldkohtus juba esitatud väidete ja argumentidega põhjendada, kaotaks apellatsioonimenetlus osaliselt oma mõtte (kohtuotsus, 19.1.2017, komisjon *vs*. Total ja Elf Aquitaine, C-351/15 P, EU:C:2017:27, punkt 31 ning seal viidatud kohtupraktika).

21 Kõnesoleval juhtumil ei soovi Portugali Vabariik oma apellatsioonkaebusega saavutada üksnes Üldkohtule esitatud hagi pelka uuesti läbivaatamist, vaid soovib just nimelt vaidlustada tõlgenduse, mille Üldkohus andis ELTL artikli 263 kuuendale lõigule, ning õigusliku põhjenduse, mis viis Üldkohtu seisukohale, et kõnesoleva liikmesriigi hagi esitati ilmselgelt pärast ettenähtud tähtaega ning et seetõttu oli hagi esitatud hilinenult.

22 Portugali Vabariik on sellega seoses piisava täpsusega ära näidanud nii edasikaevatud kohtumääruse kritiseeritavad osad kui ka argumendid, mille ta oma tühistamisnõuete põhjendamiseks esitab.

23 Mis puudutab lisaks küsimust selle argumendi vastuvõetavusest, mille kohaselt Üldkohus oleks pidanud vastupidist seisukohta toetavate põhjuste puudumise tõttu eelistama ELTL artikli 263 tõlgendust, mis ei too kaasa hagi esitamise õiguse lõppemist, siis olgu märgitud, et see argument ei puuduta „faktiküsimuse hindamist“, vaid käsitleb nimetatud sätte kohaldamise üksikasjalikku korda.

24 Seega on Portugali Vabariigi esitatud apellatsioonkaebus vastuvõetav.

Sisulised küsimused

Teine ja kolmas väide

– Poolte argumendid

25 Portugali Vabariik väidab, et Üldkohus tegi ELTL artikli 263 kuuenda lõigu tõlgendamisel erinevaid vigu, seda eriti edasikaevatud kohtumääruse punktis 31.

26 Ühelt poolt nähtub Portugali Vabariigi sõnul selle sätte sõnastusest, et hagi esitamise tähtaja suhtes omab otsustavat tähtsust vaidlusaluse otsuse avaldamine Euroopa Liidu Teatajas. Nimelt näitavat väljend „vastavalt kas“, et hagi esitamise tähtaja kulgema hakkamise hetk tuleb määrata kindlaks vastavalt selles sättes ette nähtud avalikustamisviiside järjekorrale. Sellest tuleneb liikmesriigi sõnul, et teatavakstegemine on avaldamise suhtes täiendav ja seda isegi otsuste puhul, mille avaldamine ei ole kohustuslik. Niisugust tõlgendust kinnitab väidetavalt 10. märtsi 1998. aasta kohtuotsus Saksamaa *vs*. nõukogu (C-122/95, EU:C:1998:94); samuti võimaldab selline tõlgendus kinni pidada õiguskindluse põhimõttest ja vältida igasugust liikmesriikidevahelist diskrimineerimist.

27 Teisalt väidab Portugali Vabariik, et Üldkohus oleks pidanud eelistama ELTL artikli 263 tõlgendust, mis ei too kaasa tema hagi esitamise tähtaja lõppemist; Portugali Vabariik viitab sellega seoses 26. septembri 2013. aasta kohtuotsusele PPG ja SNF *vs*. ECHA (C-625/11 P, EU:C:2013:594).

28 Selle argumendi põhjendamiseks tugineb Portugali Vabariik lisaks 22. jaanuari 1997. aasta kohtuotsusele Opel Austria *vs*. nõukogu (T-115/94, EU:T:1997:3, punkt 124), millest tulenevat, et õiguskindluse põhimõtte kohaselt on nõutud, et mis tahes akt tehtaks huvitatud isikule teatavaks viisil, mis võimaldab tal kindlalt teada saada, mis hetkest alates kõnealune akt õiguslikke tagajärgi kaasa toob. Samast kohtuotsusest tulenevat, et kui tegemist on aktiga, mis võib evida rahalisi tagajärgi, on selline õiguskindluse põhimõttest lähtuv imperatiivne nõue eriti range, et võimaldada huvitatud isikutel täpselt teada neil lasuvate kohustuste ulatust.

29 Veel väidab Portugali Vabariik, et Üldkohus jättis edasikaevatud kohtumääruse punktis 37 tähelepanuta tagajärjed, mis tulenevad komisjoni praktikast, mille kohaselt viimane avaldab Euroopa Liidu Teatajas otsuse nende kulude kontrollimise ja heakskiitmise kohta, mille liikmesriigid on EAGFi ja EAFRD raames teinud.

30 Sellega seoses tulenevat 10. märtsi 1998. aasta kohtuotsusest Saksamaa *vs*. nõukogu (C-122/95, EU:C:1998:94), et Portugali Vabariik võis õiguspäraselt oodata, et vaidlusalune otsus avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas ning et avaldamise kuupäevast hakkab kulgema hagi esitamise tähtaeg.

31 Lisaks eiras Üldkohus väidetavalt õiguslikke tagajärgi, mis johtuvad asjaolust, et komisjon avaldab kulude kontrollimist ja heakskiitmist käsitlevad otsused Euroopa Liidu Teatajas.

32 Portugali Vabariik väidab veel, tuginedes 27. novembri 2007. aasta kohtumäärusele Diy-Mar Insaat Sanayi ve Ticaret ja Akar *vs*. komisjon (C-163/07 P, EU:C:2007:717, punktid 32 ja 36), et komisjon „toimis viisil, mis tekitab heauskses õigussubjektis segadust“, ning et Euroopa Kohus tunnistab, et teatavaid olukordi võib võrdsustada „ettenägematu asjaolu või vääramatu jõu olukorraga, mistõttu tähtaja möödumisest tingitud õiguse lõppemise väitele ei saa huvitatud isiku vastu tugineda“.

33 Komisjon palub teise ja kolmanda väite tagasi lükata.

– Euroopa Kohtu hinnang

34 ELTL artikli 263 kuuenda lõigu kohaselt tuleb tühistamishagi esitada kahe kuu jooksul vastavalt kas meetme avaldamisest või teatavakstegemisest hagejale või nende puudumisel kahe kuu jooksul pärast päeva, mil hageja sellest teada sai.

35 Lisaks tuleneb ELTL artikli 297 lõike 2 kolmandast lõigust, et erinevalt aktidest, mis avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas, tuleb eelkõige otsused, milles on märgitud adressaat, teha teatavaks neile, kellele need on adresseeritud, ning et need jõustuvad teatavakstegemisel.

36 Nende kahe EL toimimise lepingu sätte tõlgendamisest koosmõjus tuleneb, et tühistamishagi korral tuleb hagi esitamise tähtaja kulgema hakkamise hetke kindlakstegemisel arvestada akti avaldamise kuupäeva, kui avaldamine, mis määrab ära akti jõustumise hetke, on ette nähtud kõnesolevas aluslepingus, ning et muudel juhtudel, mida on mainitud ELTL artikli 297 lõike 2 kolmandas lõigus ja mille hulka kuuluvad otsused, milles on märgitud adressaat, tuleb arvestada nende teatavakstegemise kuupäeva.

37 Euroopa Kohus kinnitas ELTL artikli 263 kuuenda lõigu niisugust tõlgendust, tõdedes, et otsuse puhul, milles on märgitud adressaat, on isegi juhul, kui otsus on Euroopa Liidu Teatajas avaldatud, siduv üksnes adressaadile teatavaks tehtud tekst (kohtuotsus, 13.7.1966, Consten ja Grundig *vs*. komisjon, 56/64 ja 58/64, EU:C:1966:41, punkt 491).

38 Eeltoodust tuleneb, et selle kindlaksmääramisel, millal hakkas kulgema akti adressaadil oleva hagi esitamise õiguse tähtaeg, ei ole akti teatavakstegemine, vastupidi Portugali Vabariigi väidetele, Euroopa Liidu Teatajas avaldamist täiendav.

39 10. märtsi 1998. aasta kohtuotsus Saksamaa *vs*. nõukogu (C-122/95, EU:C:1998:94) ei võimalda jõuda teistsugusele järeldusele. Nimelt otsustas Euroopa Kohus selle kohtuotsuse punktis 35, et ELTL artikli 263 kuuenda lõigu sõnastusest endast tuleneb, et aktiga tutvumise kriteerium on hagi esitamise tähtaja kulgema hakkamise mõttes akti avaldamise või teatavakstegemise suhtes täiendav.

40 Kõiki eelnevaid kaalutlusi arvesse võttes tuleb tõdeda, et Üldkohus ei teinud viga, kui ta otsustas eelkõige edasikaevatud kohtumääruse punktis 36, et hagi esitamise tähtaja arvutamisel tuleb arvesse võtta kuupäeva, mil vaidlusalune otsus Portugali Vabariigile teatavaks tehti, mitte kuupäeva, mil see otsus Euroopa Liidu Teatajas avaldati.

41 Ülejäänud argumendid, mille Portugali Vabariik oma teise ja kolmanda väite raames esitas, ei lükka seda järeldust ümber.

42 See tõdemus kehtib Portugali Vabariigi kinnituse kohta, mille kohaselt Üldkohus oleks pidanud eelistama ELTL artikli 263 kuuenda lõigu tõlgendust, mis ei too kaasa tema hagi esitamise õiguse lõppemist, sest selle sätte ulatus, loetuna koosmõjus ELTL artikli 297 lõike 2 kolmanda lõiguga, on selge ja tema sõnastus ei anna alust tõlgendamiskahtlustele.

43 Sel samal põhjusel ei saa Portugali Vabariik väita, et kuna komisjon avaldab Euroopa Liidu Teatajas otsuse nende kulude kontrollimise ja heakskiitmise kohta, mille liikmesriigid on põllumajandusfondide raames teinud, toimib komisjon viisil, mis „tekitab heauskses õigussubjektis segadust“; et viga, mille ta ELTL artikli 263 kuuenda lõigu tõlgendamisel tegi, kujutas endast vabandatavat eksimust (vt selle kohta kohtumäärus, 17.5.2002, Saksamaa *vs.* parlament ja nõukogu, C-406/01, EU:C:2002:304, punkt 21) või et tõlgendus, mille Üldkohus sellele sättele andis, on vastuolus õiguskindluse põhimõttega.

44 Kõigist eelnevatest kaalutlustest tuleneb, et apellatsioonkaebuse teine ja kolmas väide tuleb kõrvale jätta.

Esimene väide

– Poolte argumendid

45 Portugali Vabariik väidab, et pärast vaidlusaluse otsuse talle teatavakstegemist 23. juunil 2015, mille ta kvalifitseerib „esialgseks“, tehti see otsus talle „lõplikult“ teatavaks 20. juulil 2015. Hagi esitamise tähtaeg olevat hakanud kulgema alates viimati nimetatud kuupäevast, sest vastupidi edasikaevatud kohtuotsuse punktist 42 nähtuvale ei võimaldanud 23. juunil 2015 toimunud teatavakstegemine tal vaidlusaluse otsusega täielikult tutvuda, mida kinnitas väidetavalt ka komisjon, kui ta tunnistas, et see teatavakstegemine ei olnud täielik ega terviklik. Seega on Portugali Vabariigi hagi tema väitel esitatud tähtaegselt.

46 Komisjon palub apellatsioonkaebuse esimese väite tagasi lükata.

– Euroopa Kohtu hinnang

47 Mis puudutab liidu aktide teatavakstegemise õiguspärasust, siis on Euroopa Kohtul olnud juhust täpsustada, et otsus on nõuetekohaselt teatavaks tehtud, kui sellest on teatatud otsuse adressaadile, kellele on antud võimalus otsusega tutvuda (kohtumäärus, 2.10.2014, Page Protective Services *vs.* SEAE, C-501/13 P, ei avaldata, EU:C:2014:2259, punkt 30).

48 Selle kohta tuleneb edasikaevatud kohtumääruse punktidest 26 ja 27, et vaidlusalune otsus tehti Portugali Vabariigile teatavaks 23. juunil 2015 ning et viimasel oli võimalik tutvuda otsuse sisuga ning põhistusega, mille alusel see oli vastu võetud. Lisaks tõdeb Üldkohus edasikaevatud kohtumääruse punktis 42, et hilisema, 20. juulil 2015 toimunud teavitamise eesmärk oli üksnes muuta vaidlusaluse otsuse lisas paiknevate arvandmeid sisaldavate tabelite printimisversiooni ning et see ei puudutanud portugalikeelset versiooni, mis jäi nii sisu kui ka esitusviisi osas muutmata.

49 Mis puudutab Portugali Vabariigi argumenti, et Üldkohus moonutas sellega seoses faktilisi asjaolusid ja tõendeid, siis piisab tõdemusest, et kõik vaidlusaluses otsuses sisalduvad üksikasjad, mis puudutavad Portugali Vabariiki, nähtuvad selgelt 23. juunil 2015 teatavaks tehtud versioonist.

50 Eeltoodust tuleneb, et vaidlusalune otsus tehti Portugali Vabariigile nõuetekohaselt teatavaks 23. juunil 2015.

51 Mis puudutab 20. juuli 2015. aasta teatist, siis tuleneb Euroopa Kohtu praktikast igal juhul, et otsusest, mis piirdub – nagu see käesoleval juhtumil ilmselgelt on – varasema otsuse kinnitamisega, ei hakka kulgema uus hagi esitamise tähtaeg, sest tühistamishagi, mis on esitatud varasemat, tähtaegselt vaidlustamata otsust üksnes kinnitava otsuse peale, on vastuvõetamatu (vt selle kohta kohtumäärus, 21.11.1990, Infortec *vs.* komisjon, C-12/90, EU:C:1990:415, punkt 10).

52 Arvestades eelnevalt esitatud kaalutlusi, olgu märgitud, et Üldkohus ei teinud viga, kui ta otsustas edasikaevatud kohtumääruse punktis 27, et vaidlusaluse otsuse teatavakstegemine, mis leidis aset 23. juunil 2015, võimaldas Portugali Vabariigil tutvuda selle otsuse sisuga ning põhistusega, mille alusel see vastu võeti; samuti ei eksinud Üldkohus, kui ta otsustas vaidlustatud kohtumääruse punktis 44, et vaidlusaluse otsuse peale hagi esitamise tähtaeg hakkas kulgema alates hetkest, mil see otsus Portugali Vabariigile teatavaks tehti, see tähendab 23. juunil 2015, mitte alates 20. juuli 2015. aasta teatisest.

53 Järelikult tuleb apellatsioonkaebuse esimene väide tagasi lükata.

54 Kõikidest eeltoodud kaalutlustest järeldub, et apellatsioonkaebus tuleb tervikuna rahuldamata jätta.

Kohtukulud

55 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 184 lõige 2 näeb ette, et kui apellatsioonkaebus on põhjendamatu, siis otsustab Euroopa Kohus kohtukulude jaotuse.

56 Vastavalt sama kodukorra artikli 138 lõikele 1, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.

57 Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Portugali Vabariik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud temalt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kuues koda) otsustab:

1. **Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.**

2. **Mõista kohtukulud välja Portugali Vabariigilt.**

Allkirjad